

Dr. Dalia GEDZEVIČIENĖ

Lietuvos teisės instituto Leidybos ir bendrųjų reikalų

skyriaus redaktorė mokslo darbuotoja

Ankštoji g. 1A, LT-01109 Vilnius

El. p. *daliacern@yahoo.com*

DĖL KAI KURIŲ PRIESAGOS -INIS, -Ė BŪDWARDŽIŲ TEISĖS KALBOJE: TEIKTINA IR NETEIKTINA VARTOSENĄ

Šioje apžvalgoje pirmiausia siekiama aptarti vieną iš gausesnių žodžių darybos klaidų grupių – tai išvestiniai būdvardžiai su priesaga -inis, -ė, kurių pamatiniai žodžiai yra abstraktūs veiksmažodiniai daiktavardžiai, turintys priesagas -imas, -ymas, -umas, -inys ir kt. Ne vieno sudėtinio teisės termino dėmuo yra toks nesisteminės, lietuvių kalbai neįprastos darybos būdvardis, patekęs net į įstatymų, kodeksų ir jų komentarus bei vadovėlių kalbą. Šie priesagos -inis, -ė vediniai yra neteiktinos darybos, tad turėtų būti keičiami taisyklingais atitikmenimis. Dažniausiai tokius dirbtinius ir todėl vengtinus darinius atstoja bendrinei kalbai įprastas daiktavardžio kilmininkas, kitais kartais, atsižvelgiant į termino vartojimo kontekstą, siūloma vartoti dalyvį ar kitą taisyklingą konstrukciją. Taigi apžvalgoje pristatoma esama padėtis – kokie terminai ir kiti dažnesni pasakymai vartojami teisės kalboje su minėtais neteiktiniais būdvardžiais, šio kalbos reiškinių kalbininkų vertinimai ir siūlymai.

1. ĮVADAS

Priesagos -inis, -ė būdvardžiai ypač darūs. Jie daromi iš daiktavardžių (pvz., *akmeninis, odinis*), būdvardžių (pvz., *bendrinis, atvirkštinis*), skaitvardžių (pvz., *pirminis, antrinis*), veiksmažodžių (pvz., *dirbtinis, pirtinis*),rieveiksmių (pvz., *atgalinis, aplinkinis*), prielinksnių konstrukcijų (pvz., *išankstinis, pokarinis*) ir iš dviejų kamienų (pvz., *daugkartinis, naujametinis*). Daiktavardiniai būdvardžiai (gausienia šio darybos tipo grupė) daugiausia daromi iš konkrečios reikšmės neišvestinių daiktavardžių, rečiau – iš abstrakčios reikšmės daiktavardžių arba tokių, kurie turi aiškiai skiriamas, dažniausiai balsiu prasidedančias priesagas.¹

¹ Dabartinės lietuvių kalbos gramatika. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2005, p. 210.

Pastebėta, kad dabartinėje bendrinėje kalboje būdvardžių priesaga *-inis, -ė* pasidariusi itin dažna. Tokie būdvardžiai labai skvarbūs, palaiapsniui iš vartosenos stumia ne vieną tradicinę, iš prigimties kalbai būdingą lytį, o tai gali turėti nemenkų padarinių kai kurių linksnių vartosenai.²

Čia bus aptartas vienas šios būdvardžių grupės gausinimo būdas – neteiktinos darybos tipas. Taigi lietuvių kalboje nėra įprasta darytis būdvardžių su priesagomis *-inis, -ė* iš abstrakčios reikšmės veiksmazodinių daiktavardžių, jau turinčių aiškią darybinę morfemą – priesagas *-imas, -ymas, -umas, -inys* ir kt. Net kai daromi iš kitų kokias nors priesagas jau turinčių žodžių, *-inis, -ė* vediniai būna nesmagūs, gyvajai kalbai nebūdingi, todėl arba visai nevartotini, arba bent jau vengtini.³ Taigi dėl šios priežasties į neteiktinų terminų gretas pateko nemažai anksčiau plačiai vartotų, visiems žinomų ir tiek rašytinėje, tiek sakytinėje kalboje įsitvirtinusių teisės terminų bei kitokių pasakymų, kurių vienas dėmuo ir yra toks darybos požiūriu netaisyklingas būdvardis, pavyzdžiui, *įstatyminė bazė, poįstatyminis aktas, ieškininis pareiškimas, draudiminis įvykis, rinkiminė apygarda*. Be abejo, ta pati taisyklė taikoma ne tik teisės terminijai, nemažai neteiktinų terminų vartojama ir kitose mokslo srityse, pavyzdžiui, neteiktini ir taisytini tokie technikos mokslų terminai kaip *aukštuminis pastatas, greituminis traukinys, stipruminiai ir tampruminiai tyrimai, dažnuminis diapazonas*, kurių pirmasis dėmuo yra lietuvių kalbai nebūdingos darybos rezultatas (priesagos *-inis, -ė* būdvardis padarytas iš abstrakčios reikšmės daiktavardžio (*aukštumas, greitumas, stiprumas, tamprumas, dažnumas*), jau turinčio priesagą *-umas*). Iš tiesų tokie vediniai yra griozdiški, ilgi ir dažniausiai kalbai visai nereikalingi, tad juos be vargo galima pakeisti tinkamesnėmis konstrukcijomis. Neretai šis etapas – kai vietoj nevartotino žodžių junginio pasiūlomas kitas teiktinas taisyklingas pakaitalas – būna visai neproblemiškas ir nesukelia didesnių diskusijų, nes randamas iš tiesų tikslesnis, trumpesnis ir, svarbiausia, taisyklingas termino atitikmuo, pavyzdžiui, anksčiau minėtus *stipruminius ir tampruminius tyrimus* siūloma keisti *stiprumo ir tamprumo tyrimais, dažnuminį diapazoną – dažnio diapazonu, greituminį traukinį – greituoju traukiniu*.

Taigi dažniausiai toks ilgas ir gremėzdiškas būdvardis su keliomis priesagomis keičiamas trumpesniu daiktavardžio kilmininku arba įvardžiuotiniu būdvardžiu. Tačiau ne visuomet paprasta greitai sukurti vykusį taisyklingą atitikmenį; teisės terminai šiuo atveju – ne išimtis.

² Keimys S. Dabartinė lietuvių terminologija. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2005, p. 365–366.

³ Šukys J. Kalbos kultūra visiems. Kaunas: Šviesa, 2006, p. 96.

2. NEVARTOTINI PRIESAGOS *-INIS*, *-Ė* VEDINIAI

Toliau bus aptarti dažniausiai teisės kalboje vartojami netaisyklingos darybos priesagos *-inis*, *-ė* būdvardžiai ir siūlomi ar jau aprobuoti taisyklingi jų pakaitalai; pateikta ir kai kurių terminų ilgiau užtrukusios paieškos chronologija.

Įstatyminis, -ė

Būdvardis *įstatyminis*, *-ė*, kelių sudėtinių teisės terminų dėmuo ir gan dažnai vartojamas teisės kalboje, dėl savo nesisteminės ir neteiktinos darybos (abstraktusis daiktavardis su priesaga *-ymas* (*įstatymas*) + *-inis*) yra vengtinas ir taisytinas kitais žodžiais. „Kanceliarinės kalbos patarimuose“ teigiama, kad tai gremėzdiškas, dažnai be reikalo vartojamas ir kalbą sunkinantis būdvardis, kurį gali atstoti kitos taisyklingos šio termino formos.⁴ Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad *įstatyminis*, *-ė* yra ne vieno, o kelių sudėtinių teisės terminų sandas, tad ir vieno taisyklingo atitikmens, tinkančio visiems su šiuo būdvardžiu vartojamiems junginiams, nėra. Todėl norint rasti tinkamą pakaitalą, visuomet reikia atsižvelgti ir į antrą termino dėmenį, ir apskritai į termino vartojimo kontekstą.

Pirmiausia reikėtų aptarti žodžių junginį *įstatyminiai aktai*. Vargu ar būtų galima *įstatyminius aktus* pavadinti teisės terminu, nes oficialiai niekur nėra išskirta taip pavadinta teisės aktų rūšis, juolab apibrėžtas ar kaip nors kitaip konkretizuotas šios kategorijos turinys. Nepaisant to, *įstatyminiai aktai* buvo ir yra vartojami teisės kalboje.⁵ Iš vartojimo konteksto matyti, kas įvardijama šia sąvoka – arba įstatymai, arba kai kurie teisės aktai, kurie nėra įstatymai, tačiau turi įstatymo galią. „Kanceliarinės kalbos patarimuose“ šiuo atveju vietoj būdvardžio *įstatyminis* siūloma vartoti daiktavardžio kilmininką *įstatymų*, taigi ne *įstatyminiai aktai*, o *įstatymų aktai*, kartais, atsižvelgus į kontekstą, pakaktų ir vieno žodžio *įstatymai*.⁶ Manychiau, kad *įstatymų aktai* šįsyk yra gana netikslus, dviprasmis ir visai nereikalingas, perteklinis taisyšinys, nes tuomet, kai *įstatyminiais aktais* vadinami įstatymai, iš tiesų visai pakaktų būtent šio termino, taigi ne *įstatyminiai aktai*, o tiesiog *įstatymai*. Kad *įstatymų aktai* – ne itin vykęs taisyšinys, įrodo ir tai, kad jis visai nepriėjo vartosenoje.

Kai *įstatyminiai aktai* vartojami antrąja reikšme – pavadinti kai kuriems teisės aktams, kurie nėra įstatymai, tačiau turi įstatymo galią – „Kanceliarinės kalbos pata-

⁴ Kanceliarinės kalbos patarimai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2002, p. 112.

⁵ Žodžių junginį *įstatyminiai aktai* greičiausiai reikėtų vertinti kaip profesionalizmą. Plačiau žr.: Gaivenis K. Lietuvių terminologija: teorijos ir tvarkybos metmenys. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2002, p. 20–25.

⁶ Ten pat.

rimuose“ siūloma juos keisti pasakymais *įstatymų statuso aktai, įstatymų galios aktai*.⁷ Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banke kalbos atžvilgiu peiktiniems *įstatyminiams aktams* siūlomi net trys taisyiniai: *įstatymų galią turintys teisės aktai, įstatymų galios aktai, įstatymų statuso aktai*.⁸ Taigi šįkart iš tiesų yra iš ko rinktis – vietoj vieno netaisyklingo junginio pasiūlyta net keletas darybiškai taisyklingų, nors ir gerokai ilgesnių nei pirmasis taisytinis variantas, atitikmenų.

Reikėtų pastebėti, kad iš visų minėtų trijų teikinių nesulaukė dėmesio tik junginys *įstatymų statuso aktai*, o terminai su dėmeniu *galia* (*įstatymų galios aktai* ir *įstatymų galią turintys teisės aktai*) sėkmingai stumia iš vartosenos *įstatyminius aktus*. Pavyzdžiui, oficialioje Europos Parlamento svetainėje lietuvių kalba, skyriuje „Europos Sąjungos teisės šaltiniai ir taikymo sritis“, nurodoma teisės aktų hierarchija. Antrinės teisės aktai čia suskirstyti į *įstatymo galią turinčius, deleguotuosius* ir *įgyvendinimo aktus*. Įstatymo galią turintys, deleguotieji ir įgyvendinimo teisės aktai gali būti priimti kaip reglamentas, direktyva arba sprendimas.⁹

Kaip *įstatyminiai aktai*, lygiai taip pat vengtini ir taisytini visi kiti terminai ir pasakymai su dėmeniu *įstatyminis, -ė*. Taigi *įstatyminę bazę* siūloma keisti *teisine baze, teisiniais pagrindais*, tačiau žvelgiant į kontekstą dažnu atveju pakaktų vien *įstatymų*,¹⁰ nes kalbant ar rašant apie įstatyminę bazę dažniausiai omenyje turimi *įstatymai* arba *įstatymas*.

Įstatyminė apsauga keičiama *teisine, arba juridine, apsauga*.¹¹ Vis dėlto reikėtų pastebėti, kad įstatyminė apsauga ir teisinė, arba juridinė, apsauga nėra tapačios kategorijos, tad, manyčiau, šiai sąvokai įvardyti reikėtų ieškoti tikslesnio termino.

Įstatymines pataisas, spragas patariama keisti *įstatymų pataisomis, spragomis*,¹² tiesa, vartojant *įstatymo pataisos* terminą reikia turėti omenyje tam tikras išlygas. Būdvardį pakeitus objekto kilmininku atsirado ir tam tikrų termino reikšmės pokyčių. Žodžių junginys *įstatymo pataisa* kalba apie įstatymą kaip veikiamą objektą,

⁷ Ten pat.

⁸ Ar taisyklinga „įstatyminiai aktai“? // Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų bankas. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/4300>>. [Žiūrėta 2013 m. sausio 10 d.]

⁹ Europos Parlamentas. Europos Sąjungos teisės šaltiniai ir taikymo sritis. Prieiga per internetą: <http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/characteristics/article_7147_lt.htm>. [Žiūrėta 2013 m. vasario 18 d.]

¹⁰ Šukys J. Kalbos kultūra visiems. Kaunas: Šviesa, 2006, p. 97.

¹¹ Plačiau žr. Kanceliarinės kalbos patarimai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2002, p. 112.

¹² Pečkuvienė L., Žilinskienė V. Kalbos patarimai studentams. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2006, p. 36.

kai tam tikras jau esamas ir galiojantis įstatymas koreguojamas, ir toks jo pataisymas ir yra vadinamoji įstatymo pataisa (pavyzdžiui, Alkoholio kontrolės įstatymo pataisa). Taigi kilmininku čia nurodoma, kas yra taisoma, kur tos pataisos daromos. Tačiau *įstatyminės pataisos* turėjo ir antrąją galimą reikšmę – tai pataisa, kuri patvirtinama įstatymu, bet ja gali būti keičiama ne tik įstatymuose nustatyta tvarka, bet ir nepriimtina nusistovėjusi praktika bei kituose teisės aktuose įtvirtinta tvarka, tad suprantama, kad kalbant būtent apie tokias pataisas, *įstatymo pataisos* terminas netiktų, reikėtų ieškoti kitų konstrukcijų, pavyzdžiui, *įstatymu (įstatyme) patvirtinta (priimta) pataisa* ar pan.

Įstatyminiai įpėdiniai, įstatyminiai paveldėtojai ir įstatyminiai atstovai taisomi pasitelkus prielinksniį *pagal*. Prielinksnio *pagal* konstrukcijos dažniausiai rodo rėmimąsi kuo nors, tam tikrą dokumentų, nuostatų ar tvarkos laikymąsi, o pasakymas *pagal įstatymus* rodo juridinį rėmimąsi,¹³ tad kalbant ar rašant apie atstovavimo ir paveldėjimo reikalus anksčiau minėtus taisytinus terminus reikėtų keisti šio prielinksnio konstrukcija, taigi taisyklinga būtų *įpėdiniai pagal įstatymą, paveldėtojai pagal įstatymą* ir *atstovai pagal įstatymą*. Analogiškai reikėtų taisyti ir terminus su abstrakčiaisiais daiktavardžiais: ne *įstatyminis atstovavimas, paveldėjimas*, o *atstovavimas, paveldėjimas pagal įstatymą*. Galimas ir kitas taisyklingas variantas: *įstatymų nustatyti atstovai, paveldėtojai, įpėdiniai*.¹⁴ Svarbu, kad bent jau tame pačiame tekste būtų vartojamas kad ir taisyklingas, tačiau vienas terminas.

Kalbininkė Laima Pečkuvienė, tyrusi įstatymų ir kodeksų kalbą, pastebėjo, kad šiuo metu peikiami ir taisomi *įstatyminiai atstovai* bei *įpėdiniai* yra patekę į kai kuriuos kodeksus, pavyzdžiui, palyginus Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą su jo Komentaru matyti, kad čia pramaišiu vartojamas ir su būdvardžiu *įstatyminis* sudarytas terminas, ir taisyklingas jo variantas, pavyzdžiui, *tėvai yra savo neveiksnių nepilnamečių vaikų atstovai pagal įstatymą* (LR CKK(II) 257); *Pagal šiuos sandorius atsako nepilnamečio įstatyminiai atstovai, jeigu neįrodo esą nekalti* (LR CKK(I) 191).¹⁵

Šį sykį, kaip ir toliau aptartais atvejais, terminų sinonimų atsirado todėl, kad vietoj netaisyklingo darinio buvo pateiktas kitas taisyklingas terminas. Tokie keli lygiagrečiai tuo pat metu kodeksuose ir įstatymuose vartojami tos pačios sąvokos pavadinimai apsunkina tiek teisininkų, tiek redaktorių darbą. Kai kuriamas terminas naujai realijai pavadinti, t. y. pradinio terminijos formavimosi etapu, kurį laiką

¹³ Kanceliarinės kalbos patarimai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2002, p. 180.

¹⁴ *Kniūkšta P.* Kalbos vartoseną ir tvarkybą. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2001, p. 317.

¹⁵ Cituota iš: *Pečkuvienė L.* Bendrinės kalbos normos ir jų (ne)atitiktytis teisės kalboje // Gimtoji kalba, 2011, Nr. 5, p. 16.

egzistuojantys keli to paties dalyko pavadinimai yra tiesiog neišvengiami ir lengvai pateisinami, tačiau kai tuo pat metu vartojami skirtingi jau seniai žinomos sąvokos terminai, gali atsirasti painiavos ir prieštaravimų.

Viena iš terminologijos nuostatų yra ta, kad terminų variantų neturėtų būti, viena sąvoka turėtų būti reiškiamą vienu terminu. Teisės tekstų analizė rodo, kad dalies netinkamai sudarytų terminų jau atsisakyta. Jų vietoje vartojami bendrinei kalbai priimtini atitikmenys.¹⁶

Pojstatyminis, -ė

Pojstatyminis, -ė, kaip ir jau aptartasis *įstatyminis, -ė*, taip pat yra netaisyklingos ir lietuvių kalbai nepriimtinos darybos rezultatas. Tai yra mišraus darybos tipo priešdėlinis priesaginis vedinys, padarytas iš prielinksnio konstrukcijos *po įstatymų*. Su šiuo netaisyklingu būdvardžiu sudarytas vienintelis teisės terminas – *pojstatyminiai (teisės) aktai*, vis dėlto rasti teiktiną tikslų *pojstatyminių aktų* atitikmenį išties buvo nelengva. Vienu metu kalbininkai pasiūlė taisyklingą pakaitalą, jis pradėtas vartoti, tačiau vėliau teisininkai jį išpeikė dėl netikslumo, tad teko ieškoti kito termino. Toliau ir pateikiama trumpa šio termino atitikmens paieškų istorija.

2002 m. išleistuose „Kanceliarinės kalbos patarimuose“ teigiama, kad veiksmažodžio *lydėti* dalyviai kanceliarinėje kalboje yra įgiję naują reikšmę – rodo buvimą šalia pagrindinio dokumento ir jo papildymą, todėl čia siūloma netaisyklingą pasakymą *pojstatyminiai aktai* keisti nauju dariniu – *įstatymą lydinčiais aktais*. Taip pat priduriama, kad galimas variantas ir su neveikiamuoju dalyviu – *įstatymo lydimieji aktai*.¹⁷ Po šio pasiūlymo teisės kalboje ir įvairiuose administraciniuose raštuose vietoj *pojstatyminio akto* pradėtas vartoti šiek tiek pakoreguotas „Kanceliarinės kalbos patarimuose“ pateikto termino variantas – *įstatymo lydimasis teisės aktas* arba trumpiau – *lydimasis teisės aktas*.

Kuriant tam tikros srities terminiją visuomet labai svarbus kalbininkų ir tos mokslo srities specialistų bendradarbiavimas. Šįkart, pasiūlius ir jau pradėjus vartoti naują terminą, teisininkai pastebėjo, kad jis nėra tikslus. Mykolo Romerio universiteto dėstytoja L. Pečkuvienė 2005 m. išspausdintame savo straipsnyje trumpai pristatė vieno iš teisininkų, tuo metu buvusio to paties universiteto Administracinės teisės ir proceso katedros docento Stasio Šedbaro nuomonę dėl pasiūlyto termino: „Tai yra tik vienas (ir ne visada svarbiausias) pojstatyminio teisės akto požymis. Pojstatyminiai teisės aktai yra įstatymo pagrindu Seimo arba vykdomosios valdžios institucijų

¹⁶ Pečkuvienė L. Priesagos *-inis, -ė* dėmenį turintys teisės terminai: daryba ir vartosena // Socialinių mokslų studijos, 2012, 4 (2), p. 536.

¹⁷ Kanceliarinės kalbos patarimai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2002, p. 148.

(Vyriausybės, ministrų, kitų institucijų ir įstaigų vadovų) priimti teisės normų arba teisės taikymo aktai. Teisės normų aktais detalizuojama įstatymo įgyvendinimo tvarka, gali būti nustatytas jo veikimo mechanizmas. Kai kada poįstatyminiais teisės normų aktais sureguliuojami tam tikri valstybės gyvenimo klausimai, kurių iš viso nereguliuoja įstatymai.¹⁸ Atsižvelgiant į šią nuomonę, anot L. Pečkuvienės, „Kanceliarinės kalbos patarimuose“ siūlomas vartoti *poįstatyminių aktų* atitikmuo *įstatymo lydimieji aktai* būtų ne visai tikslus.¹⁹

Aiškus ir konkretus poįstatyminių aktų apibrėžimas pateiktas „Teisės teorijos įvade“: „Poįstatyminiai teisės norminiai aktai – tai kompetentingų viešųjų (valstybės bei savivaldybių) institucijų priimti teisės norminiai aktai, kurie remiasi įstatymais, jiems neprieštaruoja ir juos konkretizuoja bei užtikrina įstatymų įgyvendinimą.“²⁰ Čia taip pat pabrėžiama, kad terminas *įstatymų lydimasis aktas* šiai sąvokai įvardyti vartosenoje sunkiai prigyja.²¹

2006 m. gruodžio 12 d. posėdyje Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Terminologijos pakomisė kartu su Teisingumo ministerijos Teisėkūros ir viešosios teisės departamento atstovu apsvarstė terminą *poįstatyminis teisės aktas* ir jo taisytinį *lydimasis teisės aktas*. Aptarta, kad pirmasis iš šių terminų yra darybiškai netaisyklingas, o antrasis – netikslus, nes šis dokumentas nelydi įstatymo (plg. *lydraštis*). Tai norminis teisės aktas, kuriame nustatoma įstatymo įgyvendinimo tvarka.²² Taigi remiantis šiuo poįstatyminio akto bruožu pasiūlyta vartoti terminą *įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas*. 2007 m. rugsėjo 19 d. posėdyje Terminologijos pakomisė apsvarstė Lietuvos Respublikos teisėkūros proceso pagrindų įstatymo projekto terminų straipsnių rinkinį, kurį pateikė Teisingumo ministerijos terminijos komisija. Posėdyje pritarta terminams *įstatymas*, *įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas*, *individualusis teisės aktas*, *norminis teisės aktas* ir kt.²³

Vis dėlto reikia konstatuoti, kad tekstuose (ir mokslo darbuose, ir dokumentuose, administraciniuose raštuose) iki šiol figūruoja visi čia minėti trys terminai

¹⁸ Pečkuvienė L. Kai kurių išvestinių daiktavardžių ir būdvardžių vartojimas teisės kalboje // Jurisprudencija, 2005, t. 70 (62), p. 144.

¹⁹ Ten pat.

²⁰ Teisės teorijos įvadas. Vilnius: MES, 2010, p. 263.

²¹ Ten pat.

²² Ar taisyklingas teisės terminas „poįstatyminis aktas“? // Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų bankas. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/2538>> . [Žiūrėta 2013 m. sausio 14 d.]

²³ Svarstyti Teisėkūros proceso pagrindų įstatymo projekto terminai // Valstybinė lietuvių kalbos komisija. Pakomisių naujienos. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/naujienos/naujiena.958.html>> . [Žiūrėta 2013 m. sausio 14 d.]

tam pačiam dalykui pavadinti. Taigi vis dar lygiagrečiai kaip sinonimai vartojami ir *poįstatyminis teisės aktas*, ir *lydimasis teisės aktas*, ir naujausias terminas – *įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas*. Kai kuriuose tekstuose ieškoma kompromiso tarp naujo ir seno termino, matyt, taip siekiant aiškumo ir iš anksto numatant, kad teksto adresatas dar gali ir nežinoti naujo termino, tad vartojami du terminai su pasviruoju brūkšneliu, pavyzdžiui, *lydimieji / poįstatyminiai teisės aktai; lydimieji / įgyvendinantys teisės aktai*. Kartais pavartojus naują terminą senasis dar pateikiamas skliaustuose, pavyzdžiui, *įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas (įstatymo lydimasis teisės aktas)*. Galbūt retkarčiais laisvesnio stiliaus raštuose taip racionalu daryti pereinamuoju laikotarpiu, kai naujasis terminas tik siūlomas ir optimalus variantas dar nepasirinktas, tačiau šiuo metu Lietuvos Respublikos terminų banke pateiktas jau aprobuotas terminas *įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas*,²⁴ kuris ir turėtų būti vartojamas tiek rašytinėje, tiek sakytinėje kalboje.

Minėtame posėdyje (2007 m. rugsėjo 19 d.) pritarus naujam terminui (*įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas*) ir jį aprobavus, norėta padėti tašką šioje painioje ir ilgoje *poįstatyminių aktų* „byloje“. Vis dėlto terminologai pabrėžia, kad terminų tinkamumo sąvoka yra gerokai platesnė už tą dalyką, kuris kalbos moksle vadinamas taisyklingumu. Darybos atžvilgiu visai taisyklingas žodis gali būti nevykęs terminas (gali netikti darinio reikšmė, gali būti pasirinktas tam reikalui netinkamas darybos tipas ir kt.).²⁵ Tad ar ši minėta „byla“ iš tikrųjų jau baigta, ar paskutinis pasiūlytas ir aprobuotas termino variantas yra tikslus ir logiškas, iš tiesų įvardija tai, ką reiškia *poįstatyminių teisės aktų* kategorija, parodys laikas: ar šis terminas bus vartojamas teisininkų, ar dar nepasigirs kokių nuogaštavimų dėl termino atitiktens tikslumo.

Draudiminis, -ė

Darybos požiūriu nevykęs būdvardis yra ir *draudiminis, -ė*, nes padarytas iš abstraktaus išvestinio daiktavardžio *draudimas*, jau turinčio vieną darybinę morfemą – priesagą *-imas*. Antra vertus, *draudimas* yra ne tik abstraktus veiksmožodinis daiktavardis, bet ir veiksmo pavadinimas, o lietuvių kalboje būdvardžiai su priesaga *-inis, -ė* iš veikslių pavadinimų nedaromi, todėl ir nėra *skalbiminės* ar *pjoviminės mašinos* – tik *skalbimo* ar *skalbiamoji mašina* ir pan. Tad sudėtiniuose terminuose, atsižvelgiant, koks yra antrasis termino dėmuo, būdvardį *draudiminis, -ė* siūloma keisti neveikiamuoju dalyviu *draudžiamasis, -oji* arba daiktavardžių kilmininkais *draudimo, draudos*.

²⁴ Lietuvos Respublikos terminų bankas. Prieiga per internetą: <<http://terminai.vlkk.lt/pls/tb/tb.result>>. [Žiūrėta 2013 m. sausio 14 d.]

²⁵ *Keinys S.* Dabartinė lietuvių terminologija. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2005, p. 205.

1999 m. išleistame „Socialinės apsaugos terminų žodyne“ buvo pateikti taisyklingi draudimo terminai, kur būdvardis *draudiminis*, -ė pakeistas neveikiamuoju dalyviu *draudžiamasis*, -oji: *draudžiamasis įvykis*, *draudžiamosios asmens pajamos*, *draudžiamoji rizika* ir kt.²⁶ Tačiau Lietuvos Respublikos draudimo įstatyme kaip viena iš pagrindinių sąvokų minimas *draudiminis įvykis*.²⁷ Šis įstatyme pavartotas netaisyklingas terminas netruko paplisti ir įsitvirtinti vartosenoje.

2005 m. spalio 3 d. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Terminologijos pakomisė apsvartė draudimo terminų straipsnių rinkinį, kurį pateikė Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos terminijos komisija. Vieniems terminams buvo pritarta, kitus pasiūlyta keisti, o Lietuvos Respublikos draudimo įstatyme vartojamą terminą *draudiminis įvykis* sutarta vertinti kaip neteiktiną ir keisti terminu *draudžiamasis įvykis*.²⁸ Ir tik 2007 m. gruodžio 10 d. pakeitus ir papildžius Lietuvos Respublikos draudimo įstatymą vietoj sąvokos *draudiminis įvykis* ir čia pradėta vartoti *draudžiamasis įvykis*.²⁹

Analogiškai kaip ir minėtas terminas taisomos ir *draudiminės lėšos* – turėtų būti *draudžiamosios lėšos*; ne *draudiminis*, o *draudžiamasis darbo stažas*. Daugelis kitų draudimo reikalų ir santykių su draudimu nusakomi daiktavardžio kilmininku: *draudimo* (ne *draudiminės*) *išmokos* ir *įmokos*, *draudimo* (ne *draudiminis*) *laikotarpis*, *draudimo* (ne *draudiminė*) *sutartis* ir pan.

Atskirai reikėtų aptarti terminą *draudiminė medicina*. Taisyklingą šio žodžių junginio pakaitalą dar 1993 m. pasiūlė kalbininkas Pranas Kniūkšta. Jis teigė, kad šįsyk prie žodžio *medicina* nelimpa nei dalyvis *draudžiamoji*, nei daiktavardžio kilmininkas *draudimo*. *Draudžiamoji medicina* negera todėl, kad tas junginys turi su kitokiu draudimu, t. y. ne su apdraudimu, o su uždraudimu susijusią reikšmę. Kitaip sakant, *draudžiamoji medicina* reiškia mediciną, kuria neleidžiama verstis. *Draudimo medicina* – tarsi rodo jos priklausymą draudimo sričiai ar draudimo institucijų svei-

²⁶ Plačiau žr.: Socialinės apsaugos terminų žodynas. Vilnius: Sveikatos ekonomikos centras, 1999.

²⁷ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas // Žinios, 2003, Nr. 94-4246.

²⁸ Svarstyti draudimo terminai: aktuarijus, draudiminis įvykis, draudėjas, draudikas, draudimo brokeris, retrocesija, retrocesionierius ir kt. // Valstybinė lietuvių kalbos komisija. Pakomisių naujienos, 2005-10-07. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/naujienos/naujiena.586.html>>. [Žiūrėta 2013 m. sausio 15 d.]

²⁹ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 1, 2, 3, 4, 6, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 29, 35, 39, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 57, 58, 61, 63, 64, 67, 76, 77, 78, 79(1), 80, 82, 88, 89, 91, 96, 100, 102, 107, 111, 115, 119, 122, 147, 169, 181, 186, 190, 192, 193, 197, 198, 200, 201, 202, 205, 206, 208, 209, 210, 214, 228 straipsnių pakeitimo ir papildymo, ketvirtojo skirsnio pavadinimo pakeitimo, įstatymo papildymo II(1) skyriumi, 125(1), 229(1), 232 straipsniais ir priedo pakeitimo ir papildymo įstatymas // Žinios, 2007-12-01, Nr. 125-5092.

katos apsaugą.³⁰ Tad siekdamas išvengti minėtų dviprasmybių terminologas sveikatos apsaugos sistemai, kai už gydymą mokama pagal sveikatos draudimą, pavadinti pasiūlė trumpą ir patogų terminą – *draudos medicina*.³¹ *Drauda* nebuvo tik šiam konkrečiam sudėtiniam terminui sugalvotas naujadaras, šis žodis jau egzistavo iki to laiko, tik buvo vartojamas viena reikšme – kaip draudimo suma, pinigai,³² kitaip tariant, draudimo įmoka. Taigi P. Kniūkšta pasiūlė antrąją *draudos* reikšmę – draudimą, remdamasis kalboje jau esamais analogiškais terminais, pavyzdžiui, *šalpa*, kuri gali reikšti ir veiksmą, ir pinigų sumą.

Nors po P. Kniūkštos pasiūlymo praėjo jau 20 metų, jokio kito geresnio *draudiminės medicinos* pakaitalo nebuvo surasta, tad ir iki šiol ši netaisyklingą terminą siūloma keisti *draudos medicina*. Reikėtų pastebėti, kad *draudos medicina*, nors ir lėtokai, vis dėlto kalboje įsitvirtina ir pamažu stumia *draudiminę mediciną* į vartosenos paribius.

Rinkiminis, -ė

Lygiai dėl tos pačios priežasties kaip ir prieš tai aptarti būdvardžiai, nevertotini ir žodžiai *rinkiminis, -ė*, nes priesagos *-inis* vediniai nedaromi iš abstraktų, jau turinčių darybinę morfemą. Rinkimų procedūros, institucijos ir kiti dalykai, susiję su rinkimais, turi būti nusakomi ne minėtais būdvardžiais, o daiktavardžio kilmininko forma ar kitomis taisyklingomis konstrukcijomis: taigi *rinkimų* (ne *rinkiminė*) *apylinkė, apygarda, komisija, būstinė, teisė, kampanija, kova, laida, programa* ir pan., *rinkimų* (ne *rinkiminis*) *biuletėnis, sąrašas, plakatas*, ne *rinkiminės partijos*, o *partijos, dalyvaujančios rinkimuose*, arba *partijos, turinčios teisę dalyvauti rinkimuose*.

Priešrinkiminis, -ė, porinkiminis, -ė

Taisytini ir mišraus – priesaginio ir priešdėlinio – darybos tipo būdvardžiai *priešrinkiminis, -ė, porinkiminis, -ė*. Nors specifinių teisės terminų su šiais būdvardžiais nėra sudaryta, vis dėlto yra pasakymų, kurie vartojami teisės kalboje, politiniame diskurse ir kurių vienas dėmuo yra šie darybiškai netaisyklingi būdvardžiai. Taigi ne *priešrinkiminiai debatai*, o *debatai prieš rinkimus*, ne *priešrinkiminiai pažadai*, o *rinkimų pažadai* arba *pažadai, duoti prieš rinkimus; rinkimų* (ne *priešrinkiminė*) *agitacija, kalba,*

³⁰ Kniūkšta P. Kalbos vartosena ir tvarkyba. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2001, p. 436.

³¹ Ten pat, p. 437.

³² Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1993, p. 129.

kampanija, kova ir pan.³³ Taip pat taisytinai *priešrinkiminiai tyrimai*, turėtų būti *rinkimų tyrimai* arba *tyrimai, atlikti prieš rinkimus*.

Vengtinas ir taisytinas ir kitas mišraus darybos tipo būdvardis – *porinkiminis, -ė*: žodžių junginius su šiuo būdvardžiu reikėtų taisyti nors ir ilgėsnėmis, tačiau taisyklingomis prielinksnio *po* konstrukcijomis: tad ne *porinkiminis reitingas, partijos sąrašas*, o *reitingas, partijos sąrašas po rinkimų*; ne *porinkiminė kampanija, padėtis, apklausa, strategija, kova*, o *kampanija, padėtis, apklausa, strategija, kova po rinkimų*. Kai Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija po rinkimų oficialiai skelbia partijų kandidatų vietą sąrašuose prieš rinkimus ir po jų, *priešrinkiminį numerį sąrašė* ir *porinkiminį numerį sąrašė* reikėtų taisyti *numeris sąrašė prieš rinkimus* ir *numeris sąrašė po rinkimų*.

Ieškininis, -ė

Dar vienas nenorminės darybos būdvardis su priesaga *-inis, -ė*, gana dažnai vartojamas teisės kalboje, yra *ieškininis, -ė* arba *ieškiminis, -ė*. Šis būdvardis padarytas iš abstraktaus daiktavardžio *ieškinys*, turinčio priesagą *-inys*, taigi tai jau šiek tiek kitokios, nors lygiai taip pat lietuvių kalbai neįprastos, darybos žodis, nei prieš tai aptarti išvestiniai būdvardžiai, kurie buvo padaryti iš abstrakčių veiksmažodinių daiktavardžių, turinčių priesagas *-imas* arba *-ymas*. Terminų, sudarytų su šiuo būdvardžiu, galima rasti ir kodeksuose, ir vadovėliuose. L. Pečkuvienė pastebėjo, kad Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso vienuoliktajame skirsnyje kalbama apie ieškininio pareiškimo formą ir turinį, ieškininio pareiškimo priedus, nors pats skirsnis pavadintas taisyklingai: „Ieškinio pareiškimas“.³⁴

Taigi pareiškimas, kuriuo prašoma spręsti ginčą dėl ieškinio, yra ne *ieškininis* ar *ieškiminis pareiškimas*, o *ieškinio pareiškimas*. Dar aiškiau būtų *pareiškimas dėl ieškinio*.³⁵ Taip pat taisytinai ir kiti terminai, sudaryti su šiuo būdvardžiu: ne *ieškininė senatis*, o *ieškinio senatis*; ne *ieškininis reikalavimas*, o *ieškinio reikalavimas*; ne *bendroji ieškininė tvarka*, o *bendroji ieškinio tvarka*.

Apibendrinant pateikiamas apžvalgoje aptartų nevartotinų terminų ir siūlomų jų taisyklingų atitikmenų sąrašas (kartais pateikiami keli teiktini variantai; kurį iš jų pasirinkti, turėtų apsispręsti specialistai, atsižvelgę į termino vartojimo kontekstą).

³³ Plačiau žr.: Kanceliarinės kalbos patarimai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2002, p. 246; Pečkuvienė L., Žilinskienė V. Kalbos patarimai studentams. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, p. 44, 45; Ar vartotinas žodis „rinkiminis“? // Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų bankas. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/2841>>. [Žiūrėta 2013 m. sausio 16 d.]

³⁴ Pečkuvienė L. Kai kurios aktualios teisininkų kalbos problemos // Jurisprudencija, 2001, t. 21 (13), p. 155.

³⁵ Kanceliarinės kalbos patarimai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2002, p. 98.

Neteiktinas terminas, pasakymas	Siūlomi neteiktinų terminų ir pasakymų taisyiniai
Įstatyminiai aktai	Įstatymų aktai; įstatymai; įstatymų statuso aktai; įstatymų galios aktai; įstatymų galią turintys teisės aktai
Įstatyminė bazė	Teisinė bazė; teisiniai pagrindai; įstatymai
Įstatyminė apsauga	Teisinė apsauga; juridinė apsauga
Įstatyminės pataisos	Įstatymų pataisos; įstatymu (įstatyme) patvirtinta (priimta) pataisa
Įstatyminės spragos	Įstatymų spragos
Įstatyminiai įpėdiniai, paveldėtojai, atstovai	Įpėdiniai, paveldėtojai, atstovai pagal įstatymą; įstatymų nustatyti įpėdiniai, paveldėtojai, atstovai
Įstatyminis paveldėjimas, atstovavimas	Paveldėjimas, atstovavimas pagal įstatymą
Poįstatyminis teisės aktas	Įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas
Draudiminis įvykis	Draudžiamasis įvykis
Draudiminės asmens pajamos	Draudžiamosios asmens pajamos
Draudiminės lėšos	Draudžiamosios lėšos
Draudiminis darbo stažas	Draudžiamasis darbo stažas
Draudiminės įmokos, išmokos	Draudimo įmokos, išmokos
Draudiminė sutartis	Draudimo sutartis
Draudiminis laikotarpis	Draudimo laikotarpis
Draudiminė medicina	Draudos medicina
Rinkiminė apylinkė, apygarda, komisija, būstinė, teisė, kampanija, kova, laida, programa	Rinkimų apylinkė, apygarda, komisija, būstinė, teisė, kampanija, kova, laida, programa
Rinkiminis biuletenis, sąrašas, plakatas	Rinkimų biuletenis, sąrašas, plakatas
Rinkiminės partijos	Partijos, dalyvaujančios rinkimuose; partijos, turinčios teisę dalyvauti rinkimuose
Priešrinkiminiai debatai	Debatai prieš rinkimus
Priešrinkiminiai pažadai	Pažadai, duoti prieš rinkimus
Priešrinkiminė agitacija, kalba, kampanija	Rinkimų agitacija, kalba, kampanija
Priešrinkiminiai tyrimai	Rinkimų tyrimai; tyrimai, atlikti prieš rinkimus
Porinkiminis reitingas, partijos sąrašas, numeris sąrašė	Reitingas, partijos sąrašas, numeris sąrašė po rinkimų
Porinkiminė kampanija, padėtis, apklausa, strategija, kova	Kampanija, padėtis, apklausa, strategija, kova po rinkimų
Ieškininis (ieškininis) pareiškimas	Ieškinio pareiškimas; pareiškimas dėl ieškinio
Ieškininė senatis	Ieškinio senatis
Ieškininis reikalavimas	Ieškinio reikalavimas
Bendroji ieškininė tvarka	Bendroji ieškinio tvarka

3. IŠVADOS

Terminai – kiekvienos mokslo srities kalbos pagrindas, tad labai svarbu, kad jie būtų taisyklingi, tikslūs, suderinti, aiškūs ir nedviprasmiški. Norint sukurti taisyklingą terminą visų pirma reikia išmanyti terminų darybos dėsnius.

Apžvalgoje aptartas vienas bendrinei kalbai neįprastos darybos tipas – kai kurie priesagos *-inis, -ė* būdvardžiai, su kuriais sudaryti sudėtiniai teisės terminai ir kiti gana plačiai vartojami pasakymai. Šie išvestiniai būdvardžiai padaryti iš abstrakčios reikšmės veiksmazodinių daiktavardžių, jau turinčių priesagas *-imas, -ymas, -inys*. Toks darybos tipas lietuvių kalbai neįprastas, dirbtinis, todėl vengtinas, o jau vartojami darybiškai netaisyklingi terminai keistini teiktinomis konstrukcijomis. Aptarti būdvardžiai *įstatyminis, -ė, poįstatyminis, -ė, draudiminis, -ė, rinkiminis, -ė, priešrinkiminis, -ė, porinkiminis, -ė, ieškininis, -ė* ir su jais sudaryti šiuo metu vis dar vartojami žodžių junginiai, didžioji dalis jų – teisės terminai. Ne vienas toks bendrinei kalbai nepriimtinas terminas pavartotas ir įstatymuose, kodeksuose, vadovėliuose. Tai tik dar labiau padėjo išplisti ir sakytinėje bei rašytinėje kalboje įsitvirtinti šiems neteiktiniams junginiams. Apžvalgoje pateikti siūdomi arba jau aprobuoti tokių netaisyklingų terminų taisiniai. Vartojant vieną ar kitą terminą pirmiausia siūloma atsižvelgti į šio termino vartojimo kontekstą, tai padės tiksliai ir taisyklingai įvardyti norimą sąvoką. Taip pat reikėtų žinoti, kad ir įstatymų, kodeksų, vadovėlių kalboje gali būti pavartota kalbos normas pažeidžiančių konstrukcijų, pasenusių, netaisyklingų ir vengtinų terminų. Derėtų atkreipti dėmesį į tai, kad straipsnyje aptarti ar išvardyti ne visi įmanomi su minėtais nesisteminės darybos būdvardžiais sudaryti terminai ir kiti pasakymai, tad ir specialistams, ir kalbos redaktoriams reikėtų būti atidiems ir tiek dabar vartojamus, tiek būsimus sudėtinius terminus su darybiškai netaisyklingais dėmenimis taisyti atsižvelgiant į bendrinės kalbos normas. Tikslūs, logiški, nepažeidžiant kalbos normų sudaryti terminai – viena pagrindinių taisyklingos teisės kalbos grandžių.

Belieka tikėtis, kad daugelį klausimų (taip pat ir čia aptartų), susijusių su teisės terminija, išspręs jau baigiamas rengti „Teisės terminų žodynas“, kuris, galutinai sutvarkytas ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos aprobuotas, bus skelbiamas Lietuvos Respublikos terminų banke.

LITERATŪRA

I. Teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas // *Žinios*, 2003, Nr. 94-4246.
2. Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 1, 2, 3, 4, 6, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 29, 35, 39, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 57, 58, 61, 63, 64, 67, 76, 77, 78, 79(1), 80, 82, 88, 89, 91, 96, 100, 102, 107, 111, 115, 119, 122, 147, 169, 181, 186, 190, 192, 193, 197, 198, 200, 201, 202, 205, 206, 208, 209, 210, 214, 228 straipsnių pakeitimo ir papildymo, ketvirtojo skirsnio pavadinimo pakeitimo, įstatymo papildymo II(1) skyriumi, 125(1), 229(1), 232 straipsniais ir priedo pakeitimo ir papildymo įstatymas // *Žinios*, 2007-12-01, nr. 125-5092.

II. Mokslinė literatūra

3. Ar taisyklinga „įstatyminiai aktai“? // Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų bankas. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/4300>>. [Žiūrėta 2013 m. sausio 10 d.]
4. Ar taisyklingas teisės terminas „poįstatyminis aktas“? // Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų bankas. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/2538>> . [Žiūrėta 2013 m. sausio 14 d.]
5. Ar vartotinas žodis „rinkiminis“? // Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų bankas. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/2841>>. [Žiūrėta 2013 m. sausio 16 d.]
6. Dabartinės lietuvių kalbos gramatika. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2005.
7. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1993.
8. Europos Parlamentas. Europos Sąjungos teisės šaltiniai ir taikymo sritis. Prieiga per internetą: <http://circa.europa.eu/irc/opocefact_sheets/info/data/how/characteristics/article_7147_lt.htm>.
9. *Gaivenis K.* Lietuvių terminologija: teorijos ir tvarkybos metmenys. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2002.
10. Kanceliarinės kalbos patarimai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2002.
11. *Keinys S.* Dabartinė lietuvių terminologija. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2005.
12. *Kniūkšta P.* Kalbos vartosena ir tvarkyba. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2001.

13. Lietuvos Respublikos terminų bankas. Prieiga per internetą: <<http://terminai.vlkk.lt/pls/tb/tb.result>>. [Žiūrėta 2013 m. sausio 14 d.]
14. Pečkuvienė L. Bendrinės kalbos normos ir jų (ne)atitiktys teisės kalboje // Gimtoji kalba, 2011, Nr. 5.
15. Pečkuvienė L. Kai kurios aktualios teisininkų kalbos problemos // Jurisprudencija, 2001, t. 21 (13).
16. Pečkuvienė L. Kai kurių išvestinių daiktavardžių ir būdvardžių vartojimas teisės kalboje // Jurisprudencija, 2005, t. 70 (62).
17. Pečkuvienė L. Priesagos -inis, -ė dėmenį turintys teisės terminai: daryba ir vartoseną // Socialinių mokslų studijos, 2012, 4 (2).
18. Pečkuvienė L., Žilinskienė V. Kalbos patarimai studentams. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2006.
19. Socialinės apsaugos terminų žodynas. Vilnius: Sveikatos ekonomikos centras, 1999.
20. Svarstyti draudimo terminai: aktuarijus, draudiminis įvykis, draudėjas, draudikas, draudimo brokeris, retrocesija, retrocesionierius ir kt. // Valstybinė lietuvių kalbos komisija. Pakomisių naujienos, 2005-10-07. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/naujienos/naujiena.586.html>>. [Žiūrėta 2013 m. sausio 15 d.]
21. Svarstyti Teisėkūros proceso pagrindų įstatymo projekto terminai // Valstybinė lietuvių kalbos komisija. Pakomisių naujienos. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/naujienos/naujiena.958.html>>. [Žiūrėta 2013 m. sausio 14 d.]
22. Šukys J. Kalbos kultūra visiems. Kaunas: Šviesa, 2006.
23. Teisės teorijos įvadas. Vilnius: MES, 2010.

Straipsnis redakcijai įteiktas 2013 m. sausio 21 d.